
REGIONALNY PROGRAM WSPIERANIA EDUKACJI UZDOLNIONYCH UCZNIÓW I SŁUCHACZY

Hanna Godowska, Mirosław Krusiewicz

Działania na rzecz edukacji publicznej otwierają listę podstawowych zadań nałożonych przez ustawodawcę na samorzady województw. Ostatecznym celem tych działań jest podniesienie oświaty w regionie na jakościowo wyższy poziom, co wyraża się również przez udział samorządów w kreowaniu polityki oświatowej. Jednym z jej istotnych elementów stał się *Regionalny program wspierania edukacji uzdolnionych uczniów i słuchaczy*, przyjęty uchwałą nr 2309/89/07 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 6 listopada 2007 roku.

Z inspiracji radnych województwa mazowieckiego w czerwcu 2007 roku podjęto w Departamencie Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego prace nad zasadami przyznawania uzdolnionym uczniom nagród Marszałka Województwa Mazowieckiego. W toku trwających parę miesięcy prac koncepcyjnych, które m.in. obejmowały szczegółowe rozpoznanie uwarunkowań prawnych, zapoznanie się z funkcjonowaniem podobnych programów w innych województwach oraz konsultacje z pracownikami wojewódzkich placówek doskonalenia nauczycieli, pierwotny zamysł został znacznie rozbudowany. Dzięki temu ww. program nie ogranicza się jedynie do wyróżniania nagrodami marszałka tych, którzy już mogą wykazać się konkretnymi osiągnięciami, lecz również otwiera drogę do wspierania rozwoju uzdolnionych uczniów na różnych etapach edukacji.

Realizowany w województwie mazowieckim *Regionalny program wspierania edukacji uzdolnionych uczniów i słuchaczy* składa się z dwóch komponentów:

Komponent 1. Nagrody Marszałka Województwa Mazowieckiego dla wybitnie uzdolnionej młodzieży z województwa mazowieckiego.

Komponent 2. Wyszukiwanie i otaczanie odpowiednią opieką szczególnie uzdolnionych uczniów i słuchaczy zamieszkałych na terenie województwa mazowieckiego poprzez:

- a) wspieranie szczególnie uzdolnionej młodzieży we współpracy z organizacjami pozarządowymi, wybranymi na podstawie otwartego konkursu ofert,
- b) podjęcie we współpracy z wojewódzkimi placówkami doskonalenia nauczycieli realizacji projektu pod nazwą *Mazowieckie talenty*.

Nagrody Marszałka Województwa Mazowieckiego dla wybitnie uzdolnionej młodzieży z województwa mazowieckiego

Są to nagrody finansowe o charakterze motywacyjnym, które promują uzdolnionych uczniów i słuchaczy z województwa mazowieckiego.

Nagrodę Marszałka może otrzymać uczeń lub słuchacz wieku do 24 lat szkoły ponadgimnazjalnej (w tym policealnej), zakładu kształcenia nauczycieli lub kolegium pracowników służb społecznych, zamieszkały na terenie województwa mazowieckiego, który spełnia co najmniej jedno z kryteriów:

1. Jest laureatem na szczeblu krajowym:
 - olimpiad przedmiotowych z listy ministra właściwego ds. oświaty i wychowania,
 - turniejów lub olimpiad dotyczących wiedzy zawodowej z listy Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.
2. Jest laureatem olimpiad przedmiotowych na szczeblu międzynarodowym.
3. Posiada inne udokumentowane wybitne osiągnięcia, np. wystąpienia na konferencjach, uczestnictwo w pracach naukowo-badawczych, współpracę z ośrodkami akademickimi lub naukowymi.

Na realizację tego komponentu przeznaczono kwotę 300 000 zł.

Wyszukiwanie i otaczanie odpowiednią opieką szczególnie uzdolnionych uczniów i słuchaczy zamieszkałych na terenie województwa mazowieckiego

1. Wspieranie szczególnie uzdolnionej młodzieży we współpracy z organizacjami pozarządowymi, wybranymi na podstawie otwartego konkursu ofert.

Przewiduje się ogłaszanie co roku odrębnego, otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego, polegającego na wyszukiwaniu na terenie województwa mazowieckiego szczególnie uzdolnionych uczniów i słuchaczy oraz wspieraniu ich rozwoju. Pierwszeństwo mają oferty adresowane do uczniów z terenów pozametro-politalnych lub wywodzących się z niezamożnych rodzin. Projekty wybrane do realizacji mogą zostać objęte patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego.

W 2008 roku na otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania pn. *Wspieranie rozwoju szczególnie uzdolnionych uczniów i słuchaczy zamieszkałych lub uczących się w województwie mazowieckim* wpłynęło 19 ofert, z których do realizacji wybranych zostało osiem. Całkowita kwota dotacji, wnioskowana przez wybranych oferentów, wynosiła 258 444 zł, zaś łączna kwota przyznanych dotacji to 202 920 zł.

Wśród wybranych zadań dwa dotyczą wspierania wybitnie uzdolnionej młodzieży, pochodzącej z biedniejszych środowisk, w formie pomocy rzeczowej (np. poprzez zakup niezbędnych dla dalszego rozwoju podręczników, słowników, encyklopedii, wydawnictw multimedialnych). Pozostałe projekty to dodatkowe, rozwijające zajęcia (seminaria, warsztaty, itp.) z różnych dziedzin, głównie z zakresu nauk przyrodniczych.

2. Podjęcie we współpracy z wojewódzkimi placówkami doskonalenia nauczycieli realizacji projektu pod nazwą *Mazowieckie talenty*.

Projekt pod nazwą *Mazowieckie talenty* realizowany jest przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN) oraz Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie (OELiZK). Celem tego projektu jest z jednej strony wyłanianie w ostatniej klasie gimnazjum grup młodzieży szczególnie uzdolnionej w dziedzinie nauk ścisłych oraz otaczanie ich opieką merytoryczną i psychologiczną po podjęciu nauki w szkole ponadgimnazjalnej, z drugiej zaś przygotowywanie nauczycieli z województwa mazowieckiego do pracy z uczniami zdolnymi i do kształcenia kreatywności uczniów.

MSCDN, w ramach zadania nazwanego MA-TA (matematyczne talenty), przeprowadził w wśród uczniów III klas gimnazjów w maju 2008 roku nabór chętnych do udziału w projekcie. Zgłosiło się 279 uczniów, którzy wzięli udział w teście kwalifikacyjnym. Do udziału w programie zakwalifikowano ok. 200 uczniów, co oznacza utworzenie co najmniej 10 grup, z czego trzy powstały w Radomiu, po dwie w Płocku i Mińsku Mazowieckim i po jednej w Ciechanowie, Ostrołęce i Siedlcach. Od stopnia zaangażowania samorządów lokalnych uzależniona jest powołanie dodatkowych grup. Zajęcia będą prowadzone dwa razy w miesiącu, w soboty.

Zadanie to zostało objęte patronatem Uniwersytetu Warszawskiego. Przy jego realizacji współpracować będzie również Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie oraz Uniwersytet Łódzki. Uroczysta inauguracja odbyła się 6 września 2008 roku w auli dawnej Biblioteki UW.

MSCDN, zgodnie z przyjętymi założeniami, w ramach komponentu *Szkoła wspierająca uzdolnienia*, realizuje też szkolenia dla nauczycieli w zakresie psychodydaktyki twórczości, pedagogiki zdolności, metod diagnozowania uzdolnionych uczniów oraz szkolenia w ramach projektu *TOC dla Edukacji (TOC – Theory of Constraints, Teoria ograniczeń)*.

OELiZK koncentruje swoje działania na uczniach uzdolnionych informatycznie. Wyszukiwaniu talentów służą konkursy informatyczne (*miniLOGIA* i *LOGIA*), a rozwijanie uzdolnień uczniów odbywa się m.in. poprzez prowadzenie stron inter-

netowych ww. konkursów oraz rozbudowę platformy, która umożliwi przeszkolenie on-line uczniów nieotrzymujących wystarczającej pomocy w szkole. Za pomocą tych stron można się kontaktować z ekspertami czy wymieniać doświadczenia poprzez forum.

Ponadto, w wyniku współpracy Komitetu Głównego Olimpiady Informatycznej, Olimpiady Informatycznej dla Gimnazjalistów, Instytutu Informatyki Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie powstał projekt *Informatyka specjalnością młodych Polaków*. W ramach tego projektu zorganizowane zostały jesienią 2008 roku kółka olimpijskie z informatyki dla uczniów III klas gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Zajęcia, w 15-osobowych grupach, prowadzone będą w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu, Siedlcach i Warszawie. W tych samych ośrodkach dla zainteresowanych uczniów i nauczycieli zorganizowane zostały we wrześniu 2008 roku warsztaty pt. *Spotkania z młodym mistrzem*, w których uczestniczyć będą olimpijczycy, w tym laureaci międzynarodowych olimpiad informatycznych.

Odpowiedniemu przygotowaniu nauczycieli do pracy z uzdolnionymi uczniami służą prowadzone przez OEliZK – stacjonarnie i on-line – warsztaty i seminaria dla nauczycieli z województwa mazowieckiego. Warsztaty dla nauczycieli, w ramach zadania *Informatyka specjalnością młodych Polaków* prowadził dr hab. Krzysztof Diks, prof. UW. Do współpracy przy tych warsztatach zostali zaproszeni również praktycy – nauczyciele szkół szczycących się wieloma sukcesami swoich wychowanków. Zajęcia te cieszyły się tak dużym zainteresowaniem, że zdecydowano o zrealizowaniu jesienią drugiej edycji.

Na realizację tego zadania w 2008 roku przeznaczono łącznie, na obie placówki doskonalenia nauczycieli, kwotę 300 000 zł.

Inne formy wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych

1. Regionalny program stypendialny.

Równoległe z omówionym wyżej programem, począwszy od kwietnia 2008 roku, realizowany jest *Regionalny program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych*. Program ten jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. (*Poddziałanie 9.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*).

Celem projektu jest wsparcie szczególnie uzdolnionych uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, przy priorytetowym traktowaniu uczniów uzdolnionych w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i techniczno-zawodo-

wych, których trudna sytuacja materialna stanowi barierę w rozwoju edukacyjnym. Regulamin przyznawania tych stypendiów został zatwierdzony 31 marca 2008 roku uchwałą Nr 54/08 Sejmiku Województwa Mazowieckiego.

Przewiduje się, że w roku szkolnym 2008/2009 przyznanych zostanie ok. 700 stypendiów w kwocie 3000 zł lub 6000 zł rocznie na jednego stypendystę (wysokość stypendium zależeć będzie od wysokości dochodów na jednego członka rodziny). Łączna kwota przeznaczona na stypendia w roku szkolnym 2008/2009 wynosi 2 507 655 zł.

2. Porozumienie z Polsko-Japońską Wyższą Szkołą Technik Komputerowych.

Obraz działań, podejmowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego na rzecz wspierania rozwoju szczególnie uzdolnionych uczniów, nie byłby pełny, gdyby nie wspomnieć o porozumieniu o współpracy podpisanym w 2002 roku przez Zarząd Województwa Mazowieckiego i Polsko-Japońską Wyższą Szkołę Technik Komputerowych w Warszawie. Na mocy tego porozumienia, co roku trzech uzdolnionych informatycznie absolwentów szkół średnich podejmuje nieodpłatne studia w PJWSTK – jednej z najlepszych uczelni niepaństwowych w dziedzinie techniki i informatyki w Polsce.

Beneficjentami tego projektu są uczniowie z niezamożnych rodzin, mieszkający w małych miejscowościach, którzy wykazują się szczególnymi osiągnięciami w zakresie techniki i informatyki. Do tej pory, dzięki ww. porozumieniu, ponad 20 studentów otrzymało indeksy PJWSTK.

STRESZCZENIE

Samorząd Województwa Mazowieckiego realizuje ustawowe zadania w kreowaniu polityki oświatowej poprzez *Regionalny program wspierania uzdolnionych uczniów i słuchaczy*. W ramach tego programu przyznawane są Nagrody Marszałka dla wybitnie uzdolnionej młodzieży z województwa mazowieckiego, we współpracy z organizacjami pozarządowymi finansowany jest zakup pomocy naukowych dla utalentowanych uczniów, będących w trudnej sytuacji materialnej, organizowane są bezpłatne zajęcia, w 6 rejonach województwa, dla młodzieży o uzdolnieniach matematyczno-przyrodniczych i informatycznych.

Innymi formami wspierania działań na rzecz podnoszenia wykształcenia jest coroczne przyznanie trzem uczniom uzdolnionym informatycznie pochodzącym z małych miejscowości, bezpłatnych miejsc w Polsko-Japońskiej Wyższej Szkole Technik Komputerowych oraz udzielanie pomocy w formie stypendiów współfinansowanych z EFS w ramach **Regionalnego programu stypendialnego** uczniom uzdolnionym w dziedzinach matematyczno-przyrodniczej i techniczno-zawodowej.